

**Хувьцаат компаниудын
санхүүгийн тайлагнал,
аудит, үнэлгээний ач
холбогдол
,эрхзүйн зохицуулалт,**

Ц.Орхонтамир

ХШГ-ын ахлах хянан шалгагч

Аудит, Хөрөнгийн үнэлгээний эрхзүйн зохицуулалт, стандарт

ТАНИЛЦУУЛГА

- I. Аудит, Үнэлгээний ач холбогдол, тавигдах шаардлага**
- II. Аудит, Үнэлгээний эрхзүйн зохицуулалт**

Аудит, НББ, Үнэлгээний ач холбогдол

I. Мэдээллийн бодит байдлын баталгаа,

Нягтлан бодох бүртгэл бол бизнесийн хэл юм.

Санхүүгийн тайлагнал үнэн зөв, стандартын дагуу явагдсан гэдгийг баталгаажуулдаг үйл ажиллагаа нь аудит

II. Үнэлгээ нь тухайн хөрөнгө, бизнесийн тухайн цаг хугацаан дахь бодит үнэ цэнийг тодорхойлдог арга юм. Бизнесийн, санхүүгийн тайлагналын, гэх мэт зорилгуудтай.

- Бизнесийн даяаршил үндэстэн дамнасан зах зээлийн өсөлт – **ОУУС, СТОУС**;
- Бизнесийн үйл ажиллаганы удирдлагад хөрөнгө өр төлбөрийг бодитоор хэмжиж тайлагнах **СТОУС**;
- Засгийн газар, хөрөнгө оруулагч, зээлдүүлэгч, бусад зохицуулагчдын шаардлага **Зориулалт**;
- Мэдээлэл тогтвортой, ил тод, баталгаатай байх –**чанартай үйлчилгээ**.

Аудиттай холбоотой тавигдах шаардлага

I. Аудит, санхүүгийн тайлагнал

Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 20.1.6 дахь заалтын дагуу Хороонд бүртгэгдсэн аудитын компаниар санхүүгийн тайландаа аудит хийлгэсэн байх

Энэ заалтыг биелүүлээгүй тохиолдолд 89.1.6-д заасны дагуу “ХХДХ-г албан тушаалтныг 20-40, ААНБ-г 50-70 дахин торгох” 9/249

МХБ-ийн гишүүн бүх ХК-иуд руу албан бичиг явуулсан. Хорооны сайт дээр мэдээлэл тавьсан. Зарим нэг компаниуд бүртгэлгүй компаниудаар аудит хийлгүүлсэн байна. Хорооноос тухайн компани тус бүрд аудитаа дахин хийл гэж ирүүлэхийг анхааруулсан албан бичиг хүргүүлсэн.

Өнөөдрийн байдлаар 140 орчим аудитын компаниас 32 нь Хороонд бүртгэгдсэн байна.

fgc,mn->тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч->ҮЦ33-д үйлчилгээ үзүүлэгчид

Хөрөнгийн үнэлгээтэй холбоотой тавигдах шаардлага

Үнэлгээ нь тухайн хөрөнгө, бизнесийн тухайн цаг хугацаан дахь бодит үнэ цэнийг тодорхойлдог арга юм.

СТОУС 16-д “ Үнэ цэнийн өөрчлөлт ихтэй үндсэн хөрөнгийн хувьд жил бүр, харьцангуй үнэ цэнийн хэлбэлзэл багатай хөрөнгийн хувьд 3 жил тутамд хөрөнгийн дахин үнэлгээ хийнэ “

НББ-ийн тухай хуулийн 4.1.1-д Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартыг заавал мөрдөх байгууллага(гадаад, дотоодын хөрөнгийн биржид бүртгүүлсэн бүх төрлийн хувьцаат компани)

Хуулийн 27.1.1.энэ хуулийн 4.1, ... зүйлийг зөрчсөн бол буруутай албан тушаалтныг хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг тав дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

МХБ-ийн 2-р ангиллын 86 компаниас сүүлийн 3 жилийн дотор эсхүл шинээр үнэлгээгээ хийлгэж санхүүгийн тайландаа тусгасан 18 компани байна.

ТОР 20 аж ахуйн нэгжүүдээс нь үнэлгээгээ хийлгэсэн байна.

Татварын асуудал?

ҮТЕГ-аас үл хөдлөх хөрөнгийн татвар ногдуулах, хөрөнгийн суурь үнэлгээг тооцох журам. Бодит үнэ цэнийн 60-70 хувиар суурь үнэ цэнийг нь тооцно. УБ 1-р бүс бол 1-р, 2-р бүс бол 0,6-аар г.м, 0.4, 0.2, г.м

I. Аудит, Үнэлгээний эрхзүйн зохицуулалт, өнөөгийн байдал

I. Мэргэжлийн байгууллагын зохицуулалт

Сургалт, гишүүдийнхээ эрх ашгийг нь хамгаалах, хяналт тавих, давтан сургах

(ММНБИ-4000 орчим МНБ, 140 орчим аудитын байгууллага, үүнээс 42 нь Хороонд бүртгэгдсэн.

ММҮИ-280 орчим үнэлгээчинтэй. 20 компани Хороонд бүртгэгдсэн)

II. Төрийн зохицуулалт

Тусгай зөвшөөрөл олгох, хянах, тодорхой эрх олгох, стандартыг нь хянаж батлах

(Сангийн яам, Зохицуулалтын байгууллагуудтайгаа холбоотой асуудал дээр СЗХ, 2008 оноос хойш)

I. Аудит, Үнэлгээний эрхзүйн зохицуулалт

Холбоотой хууль

- 1) **Хөрөнгийн үнэлгээний тухай хууль 2010 он**
- 2) **Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль 2001 он**
- 3) **Иргэний хууль 2001 он,**
- 4) **Төрийн болон Орон нутгийн өмчийн тухай хууль 1996 он,**
- 5) **Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Аудитын тухай хууль 2015 он**
- 6) **Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татварын тухай хууль 2000 он,**
- 7) **Эрдэнэсийн сангийн тухай хууль 1994 он,**
- 8) **Дампуурлын тухай хууль 1997 он**
- 9) **Газрын тухай хууль 1988 он**
- 10) **Газар эзэмшлийн тухай хууль 2002 он**
- 11) **Иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хууль 2002 он**
- 12) **Даатгалын мэргэжлийн оролцогчийн тухай хууль 2004 он**
- 13) **Шүүхийн шинжилгээний тухай хууль 2009 онэ**
- 14) **Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль 2012 он**
- 15) **Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хууль 2011 он**
- 16) **Компанийн тухай хууль 2011 он**
- 17) **ҮЦЗЗ-ийн тухай хууль 2014 он**

**АНХААРАЛ ТАВЬСАНД
БАЯРЛАЛАА.**

**Утас: 70117097, 99005577
orkhontamir@frc.mn**